

Sygn. akt I ACa 675/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 listopada 2011 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny:

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Ryszard Iwankiewicz (spr.)
Sędziowie:	SSA Mirosława Gołuńska SSA Małgorzata Gawinek
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Stachera

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2011 r. na rozprawie w S.

sprawy z powództwa Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa

przeciwko (...) Przedsiębiorstwu Państwowemu

w (...) Spółce Akcyjnej w G.

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 20 kwietnia 2006 r., sygn. akt I C 772/05

I. oddala apelację,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego (...) Przedsiębiorstwa Państwowego w S. kwotę (...) (...) złotych, zaś na rzecz pozwanej spółki (...) w G. kwotę (...) (...) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

SSA M. Gawinek SSA R. Iwankiewicz SSA M. Gołuńska

Sygn. akt I ACa 675/10

UZASADNIENIE

Skarb Państwa Minister Skarbu Państwa w W. wniósł przeciwko pozwanym (...) w (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w G. pozew o stwierdzenie nieważności umowy sprzedaży dwóch udziałów w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G., zawartej pomiędzy przedsiębiorstwem państwowym (...), a (...) (po zmianie firmy „G. L.) Spółką Akcyjną w G..

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2006 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił powództwo oraz zasądził od powoda Skarbu Państwa - Ministra Skarbu Państwa na rzecz pozwanego (...) w S. oraz spółki (...) z siedzibą w G. kwoty po (...) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą rozstrzygnięcia było ustalenie, że w dniu 14 maja 1998 r. na posiedzeniu Rady Pracowniczej Przedsiębiorstwa Państwowego (...) w S. została podjęta uchwała wyrażająca zgodę na zbycie sześciu udziałów w Spółce (...). Protokół z tego posiedzenia został przesłany do Ministerstwa Skarbu Państwa. Umową z dnia 18 sierpnia 1998 r. (...) Spółka Akcyjna zakupiła od (...) dwa udziały w spółce (...) w cenie po (...) zł każdy. O zamiarze kupna zarówno przed, jak i po zawarciu umowy informowani byli członkowie Rady Nadzorczej (...), w której zasiadał przedstawiciel Ministerstwa Skarbu Państwa. Przyczyną oddalenia powództwa było uznanie, że umowa sprzedaży udziałów bez uprzedniego ubiegania się o zgodę organu założycielskiego nie jest bezwzględnie nieważna, lecz tylko zawieszona są jej skutki prawne w okresie oczekiwania na decyzję organu założycielskiego. Sąd Okręgowy przyjął, że powód przez czynności dorozumiane wyrażające się brakiem po jego stronie, aż do dnia wniesienia pozwu, jakiegokolwiek reakcji na sprzedaż udziałów, wyraził zgodę na zawarcie umowy.

Powód zaskarżył wyrok w całości, wnosząc o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W apelacji powód podniósł następujące zarzuty:

1) naruszenia przepisów prawa materialnego, w szczególności:

- przepisu art. 58 § 1 k.c. w związku z przepisem art. 46a ust. 1a ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych poprzez jego niezastosowanie, wyrażające się w odmowie uznania, że dokonanie czynności prawnych objętych obowiązkiem notyfikacji bez zachowania wymaganego ustawą trybu nie jest dotknięte sankcją nieważności;

- przepisu art. 63 k.c. w związku z przepisem art. 1 k.c., poprzez jego zastosowanie do stanów faktycznych nieobjętych jego hipotezą, to jest poprzez przyjęcie, że może on dotyczyć tych sytuacji, gdy zgoda ma pochodzić od organu władzy publicznej;

- przepisu art. 63 § 1 k.c. w związku z przepisem art. 46a ust. i a ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w uznaniu, że organ założycielski przedsiębiorstwa państwowego jest osobą trzecią w rozumieniu tego przepisu;

- przepisu art. 63 § 2 k.c. w zw. z przepisem art. 180 Kodeksu handlowego przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że zgoda osoby trzeciej może być wyrażona w jakiegokolwiek formie, w tym w sposób dorozumiany, w sytuacji gdy przepis szczególny przewiduje formę pisemną pod rygorem nieważności;

2) naruszenia przepisów postępowania, to jest:

- przepisu art. 227 k.p.c. przez jego niezastosowanie i pominięcie dowodów mających dla sprawy istotne znaczenie;

- przepisu art. 233 k.p.c. wyrażające się w dokonaniu oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego z naruszeniem reguł zawartych w tym przepisie;

- przepisu art. 309 k.p.c. przez jego niezastosowanie, wyrażające się nieuzasadnioną odmową przeprowadzenia dowodu ze złożonego przez powoda wydruku komputerowego.

Pozwani wnieśli o oddalenie apelacji oraz zasądzenie od powoda na rzecz ich rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Na skutek apelacji powoda, Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 28 grudnia 2006 r. zmienił powyższe orzeczenie w ten sposób, że ustalił, iż sporna umowa jest nieważna. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiło przyjęcie, że o dokonaniu czynności powód dowiedział się w dniu 11 czerwca 1999 r., jednakże do skutecznego wyrażenia zgody nie

doszło, z uwagi na naruszenie wymogów co do formy tego oświadczenia woli przewidzianych w art. 63 § 2 k.c. i art. 180 k.h., gdyż oświadczenie o wyrażeniu zgody nie zostało złożone w formie pisemnej.

Wyrokiem z dnia 21 listopada 2007 r. Sąd Najwyższy uchylił ten wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania, stwierdzając, że zbycie przez przedsiębiorstwo państwowe udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, bez zawiadomienia organu założycielskiego o zamiarze dokonania transakcji, stwarza stan bezskuteczności zawieszanej dokonanej czynności prawnej. Zwrócił przy tym uwagę, na szczególnie charakter zgody organu założycielskiego przewidzianej w art. 46a ustawy o przedsiębiorstwa państwowych (zw. dalej u.p.p.), która może się wyrażać w niezłożeniu oświadczenia w miesięcznym terminie od otrzymania zgłoszenia o zamiarze dokonania czynności i z tego względu przepis art. 63 § 2 k.c. odnoszący się do formy oświadczenia w ogóle nie może znaleźć zastosowania. Jeżeli we wskazanym terminie organ założycielski nie złoży oświadczenia o odmowie wyrażenia zgody jest to równoznaczne ze zgodą. Wyjaśnił również, że termin miesięczny oznaczony w art. 46a ust 1 u.p.p. znajduje zastosowanie niezależnie od tego, czy zgłoszenie organu założycielskim otrzymał przed, czy po transakcji.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 7 maja 2008 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację, biorąc za podstawę rozstrzygnięcia ustalenie, że o dokonaniu czynności prawnej powód dowiedział się w dniu 11 czerwca 1999 r. i mając na względzie, że kopia protokołu posiedzenia Rady Pracowniczej z dnia 14 maja 1998 r. została przedłożona powodowi wraz z pismem z dnia 7 czerwca 1999 r. skierowanym przez Przewodniczącego Rady Pracowniczej do Dyrektora Departamentu Nadzoru i Prywatyzacji Ministerstwa Skarbu Państwa doręczonym adresatowi w dniu 1 czerwca 1999 r. Sąd Apelacyjny stanął wówczas na stanowisku, że zgłoszenie jest przejawem wiedzy, a nie woli i nie stanowi oświadczenia woli, a zatem może nastąpić w każdej formie. Dalej stwierdził, że stan bezskuteczności umowy ustał, gdyż poza sporem pozostawała okoliczność, że w terminie miesiąca od zawiadomienia powód nie skorzystał z przysługującego mu prawa do odmowy wyrażenia zgody na zbycie udziałów, a uprawnienie to wygasło z dniem 12 lipca 1999 r.

Wyrokiem z dnia 6 maja 2009 r. Sąd Najwyższy uchylił powyższy wyrok i kolejny raz przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania. Wskazał, że zgłoszenie z art. 46a ust. 1 u.p.p. jest kwalifikowaną formą zawiadomienia czyli czynnością oficjalną, której dokonanie wymaga zachowania pewnych reguł i posiadania uprawnień do działania w imieniu zgłaszającego podmiotu. Ciążący na przedsiębiorstwie obowiązek zgłoszenia organowi założycielskiemu zamiaru dokonania lub dokonania czynności prawnej wymienionej w art. 46a ust. 1a u.p.p. realizuje organ upoważniony do reprezentowania przedsiębiorstwa w świetle art. 32 ust. 1 u.p.p., a zatem dyrektor przedsiębiorstwa. Dokonując wykładni art. 60 k.c. w zw. z art. 46a ust. 1a u.p.p., Sąd Najwyższy stwierdził również, iż zgłoszenie ma dawać organowi założycielskiemu możliwość oceny umowy z uwzględnieniem różnych jej aspektów, a zatem winno zawierać istotne postanowienia tej umowy, dotyczące jej strony podmiotowej i przedmiotowej. Konkludując Sąd Najwyższy uznał, że założenie, iż doręczenie pisma w dniu 11 czerwca 1999 r. zapoczątkowało bieg miesięcznego terminu, w którym powód mógł nie wyrazić zgody na umowę sprzedaży, jest błędne.

Po ponownym, rozpoznaniu Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 30 września 2009 r. apelację oddalił. Sąd Apelacyjny ustalił, że obowiązek zawiadomienia organu założycielskiego o zawarciu umowy sprzedaży został spełniony na skutek doręczenia Ministrowi Skarbu Państwa przez Dyrektora Przedsiębiorstwa pisma z dnia 19 maja 2005 r. dotyczącego uzyskania potwierdzenia, czy w okresie od maja do września 1998 r. ówczesny Dyrektor (...) występował do Ministra Skarbu Państwa z zawiadomieniem bądź z wnioskiem o wyrażenie zgody na sprzedaż udziałów w spółce (...), a doręczenie to miało miejsce najpóźniej w dniu 25 maja 2005 r. Podstawą takiego wnioskowania było uznanie, że zgłoszenie realizuje organ upoważniony do reprezentowania przedsiębiorstwa państwowego w świetle art. 32 ust. 1 u.p.p., a zatem dyrektor przedsiębiorstwa oraz że zgłoszenie nie musi zawierać istotnych postanowień planowanej czynności prawnej, a niewątpliwie jest, że Ministerstwo Skarbu Państwa udzielając w dniu 25 maja 2005 r. odpowiedzi na pismo (...) z dnia 19 maja 2005 r. znało wszystkie warunki sprzedaży udziałów w spółce (...) zawartej między pozwanymi. Sąd Apelacyjny ustalił, że w okresie od 25 maja 2005 r. do 26 czerwca 2005 r. organ założycielski nie

skorzystał z przysługującego mu uprawnienia do odmowy wyrażenia zgody na sprzedaż, co spowodowało ustanie stanu bezskuteczności zawieszanej umowy sprzedaży z dnia 18 sierpnia 1998 r.

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2010 r. Sąd Najwyższy uchylił powyższy wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie do ponownego rozpoznania, stwierdzając, że podstawą wyroku były ustalenia dokonane przy zastosowaniu odrzuconej przez Sąd Apelacyjny, a wiążącej go wykładni prawa tj. art. 60 k.c. w zw. z art. 46a ust. 1a u.p.p. wyrażonej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2009 r., zgodnie z którą zgłoszenie musi zawierać przynajmniej istotne postanowienia umowy, której dotyczy. Pismo z dnia 19 maja 2005 r. skierowane do organu założycielskiego, nie zawierało takich informacji, stąd nie stanowiło ono zgłoszenia w rozumieniu art. 46a ust. 1a u.p.p. Jednocześnie Sąd Najwyższy nie podzielił zarzutów odnoszących się do ustaleń, że pismo pochodziło od dyrektora przedsiębiorstwa, jak również, że zostało doręczone organowi założycielskiemu.

Postanowieniem z dnia 24 maja 2011 r. Sąd Apelacyjny przedstawił Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne o treści: „czy wywołuje skutki prawne sprzeciw organu założycielskiego przedsiębiorstwa państwowego przewidziany w art. 46a ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 2002 nr 112 poz. 981 z późn. zm.), pomimo braku zgłoszenia o zamiarze dokonania czynności prawnej pochodzącego od reprezentanta przedsiębiorstwa państwowego i zawierającego istotne postanowienia tej czynności prawnej, a w razie pozytywnej odpowiedzi, czy za sprzeciw taki można uznać wniesienie pozwu z żądaniem ustalenia nieważności czynności prawnej”.

W dniu 13 lipca 2011 r. Sąd Najwyższy podjął uchwałę, według której sprzeciw organu założycielskiego jest skuteczny mimo niezgłoszenia przez przedsiębiorstwo państwowe o zamiarze dokonania czynności prawnej oraz odmówił podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.

Po ponownym rozpoznaniu Sąd Apelacyjny zważył, co następuje: Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przed zamknięciem rozprawy poprzedzającej wydanie niniejszego wyroku, okoliczności sprawy pozostawały poza sporem. Żadna ze stron nie kwestionowała, że (...) dokonała zbycia dwóch udziałów w Spółce (...) na podstawie umowy z dnia 18 sierpnia 1998 r. zawartej z R. G. S.A. w G., a zgoda na zawarcie tej umowy została wyrażona przez radę pracowniczą przedsiębiorstwa w uchwale z dnia 14 maja 1998r., zaś protokół z tego posiedzenia został przesłany Ministrowi Skarbu Państwa i doręczony mu w dniu 11 czerwca 1999 r. Bezsporne było również, że w dniu 19 maja 2005 r. dyrektor (...) wystosował do Ministra Skarbu Państwa pytanie, czy w okresie od maja do września 2005r. ówczesny dyrektor przedsiębiorstwa występował z zawiadomieniem bądź wnioskiem o wyrażenie zgody na sprzedaż udziałów w spółce (...), które to pismo zostało najpóźniej doręczone w dniu 25 maja 2005 r. Strony nie podnosiły twierdzeń i zarzutów wskazujących na zaistnienie innych istotnych okoliczności, niż wyżej wymienione, ani nie zgłaszały nowych dowodów w tym zakresie. Wobec aktualnych stanowisk stron zdezaktualizował się zarzut skarżącego naruszenia art. 227 k.p.c. wskutek odmowy przeprowadzenia dowodu z wydruku komputerowego zamieszczone w aktach sprawy na k. 156 i skorelowany z nim zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., gdyż wskazany dowód został zgłoszony na okoliczność, iż protokół posiedzenia rady pracowniczej z dnia 14 maja 1998r. został doręczony ministrowi Skarbu Państwa w dniu 11 czerwca 1999r., co obecnie nie jest kwestionowane, Z przedstawionych przyczyn rozpoznając apelację powoda, Sąd Apelacyjny za podstawę rozstrzygnięcia przyjął zaprezentowany powyżej stan faktyczny.

Spór między stronami, istniejący na etapie postępowania apelacyjnego, nie dotyczył faktów, lecz ich oceny prawnej. Strony nie były zgodne co do tego, czy i ewentualnie kiedy zostało złożone zgłoszenie wymagane w art. 46a ust. 1 u.p.p., czy powód wyraził skutecznie sprzeciw wobec zaskarżonej umowy oraz jaki wpływ te zdarzenia mają na jej ważność. Rozstrzygnięcie w powyższych kwestiach doprowadziło do wniosku, iż zaskarżony wyrok odpowiada prawu, choć z innych przyczyn niż wskazane w jego uzasadnieniu.

Pierwsza kwestia odnosząca się do tego, czy nastąpiło zgłoszenie organowi założycielskiemu o zawarciu umowy sprzedaży dwóch akcji spółki (...), spełniające wymagania z art. 46a ust. 1 u.p.p., została w sprawie już rozstrzygnięta wobec wydania wiążącej wykładni prawa zaprezentowanej w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2009r. Według niej zgłoszenie z art. 46a ust. 1 u.p.p. jest kwalifikowaną formą zawiadomienia, której dokonuje organ upoważniony do reprezentowania przedsiębiorstwa w świetle art. 32 ust. 1 u.p.p., czyli dyrektor przedsiębiorstwa, przedstawiając

organowi założycielskiemu przynajmniej istotne postanowienia umowy, której zgłoszenie dotyczy. Takiego waloru nie posiada pismo z dnia 7 czerwca 1999 r., do którego został dołączony protokół z posiedzenia rady pracowniczej z dnia 14 maja 1998 r., jak również pismo z dnia 19 maja 2005 r. zawierające prośbę o potwierdzenie, czy w okresie od maja do września 1998 r. ówczesny dyrektor (...) występował do Ministra Skarbu Państwa z zawiadomieniem bądź wnioskiem o wyrażenie zgody na sprzedaż udziałów w spółce (...). W zakresie skutków prawnych tego ostatniego pisma wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 lipca 2010 r., przesądzając, że wiążąca w sprawie wykładnia art. 46a ust. 1 u.p.p. nie pozwala na zakwalifikowanie go jako zgłoszenia w rozumieniu tego przepisu, którego dokonanie rozpoczęłoby bieg miesięcznego terminu przewidzianego na skorzystanie przez organ założycielski z uprawnienia odmowy wyrażenia zgody na dokonanie czynności. Z okoliczności podniesionych przez strony nie wynika, aby powód otrzymał jakiegokolwiek inne dokumenty, co do których zaistniałaby podstawa do rozważania, czy według kryteriów wskazanych w wiążącej wykładni prawa mogą zostać potraktowane jako zawiadomienie o dokonaniu czynności prawnej. Na podstawie powyższych argumentów Sąd Apelacyjny stwierdził, że (...) nie zgłosił organowi założycielskiemu zgłoszenia przewidzianego w art. 46a ust. 1 u.p.p.

W kontekście zgłoszonych w apelacji zarzutów naruszenia art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 46a ust. 1a u.p.p., kolejną kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było to, jakie skutki dla ważności umowy wywołuje brak powyższego zgłoszenia. Pogląd skarżącego, zgodnie z którym brak wypełnienia obowiązku notyfikacji skutkuje bezwzględną nieważnością umowy jest błędny. Nie tylko pozostaje on w sprzeczności z ugruntowanym w judykaturze poglądem, lecz nadto został zanegowany w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2007 r., wydanym na skutek rozpoznania skargi kasacyjnej, co na podstawie art. 398²⁰ k.p.c. wiąże Sąd Apelacyjny przy ponownym rozpoznaniu apelacji powoda. Należy zatem stwierdzić, że jeśli przedsiębiorstwo państwowe dokona wskazanej w art. 46a u.p.p. czynności prawnej bez uprzedniego ubiegania się o zgodę organu założycielskiego, to czynność ta nie jest bezwzględnie nieważna, lecz tylko zawieszona są jej skutki prawne w okresie oczekiwania na decyzję organu założycielskiego.

Trzeba również podkreślić, co w niniejszej sprawie także zostało w sposób wiążący przesądzone, że warunkiem ważności, umowy lub jej skuteczności nie jest złożenie przez organ założycielski - w sposób wyraźny lub dorozumiany - oświadczenia o wyrażeniu zgody na jej zawarcie. Zgodnie z art. 46a u.p.p. zgoda w tym zakresie może zostać wyrażona także poprzez niezłożenie żadnego oświadczenia w terminie miesiąca od dnia otrzymania zgłoszenia o zamiarze dokonania czynności. W tym kontekście zarzuty naruszenia art. 63 § 1 i 2 k.c. podniesione w apelacji należało uznać za nieskuteczne.

Przedstawione rozważania doprowadziły do konkluzji, iż termin określony w art. 46a ust. 1 u.p.p. nie rozpoczął biegu. Sytuacja ta zrodziła wątpliwość, czy sprzeciw organu założycielskiego przewidziany w art. 46 a ust. 1 i 1a u.p.p. może zostać skutecznie złożony. Rozstrzygając to zagadnienie prawne Sąd Najwyższy przesądził, że organ założycielski może zgłosić sprzeciw mimo braku notyfikacji ze strony przedsiębiorstwa państwowego. Stosując tę wiążącą wykładnię prawa Sąd Apelacyjny stwierdził, że bez wątplenia na dzień złożenia pozwu zaskarżona czynność dotknięta była bezskutecznością zawieszoną, albowiem powód nie ujawnił żadnych zachowań, które mogłyby zostać zakwalifikowane jako brak zgody na dokonanie zaskarżonej umowy.

Dokonując oceny zdarzeń od wniesienia pozwu, Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że stan bezskuteczności zawieszony do dnia zamknięcia rozprawy nie ustał. Co do zasady nie jest wykluczone, iż czynność procesowa w postaci wniesienia pozwu może wywołać także skutki materialnoprawne. W judykaturze i doktrynie wskazuje się, że czynności procesowe mogą jednocześnie wywoływać skutku w sferze prawa materialnego. Możliwość taką dopuścił również Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wydanej w niniejszej sprawie uchwały, stwierdzając, że pozew o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z czynności prawnej znajdującej się w stanie bezskuteczności zawieszony może zawierać także materialnoprawne oświadczenie powoda o wyrażeniu sprzeciwu., jeśli powód jest osobą uprawnioną do potwierdzenia tej czynności.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w rozpatrywanym przypadku nie można jednak zgodzić się ze stanowiskiem powoda, iż złożony przez niego w sprawie pozew stanowił jednocześnie odmowę wyrażenia zgody na zawarcie zakwestionowanej czynności w rozumieniu art. 46a ust. 1 u.p.p. Powód podnosił, że w przypadku, gdy przesłanką osiągnięcia celu, do

którego zmierza pismo procesowe, jest złożenia oznaczonego oświadczenia woli, które dotychczas nie zostało złożone, uznać należy, że pismo zawiera w sobie to oświadczenie, nawet jeśli zastosowanie wyłącznie reguł wykładni językowej prowadzi do odmiennych wniosków.

Pogląd ten został jednakże zaprezentowany na gruncie stanów faktycznych, które nie przystają do okoliczności niniejszej sprawy. Powód w swojej argumentacji pomija specyfikę sprzeciwu organu założycielskiego przewidzianego w art. 46a ust. 1 u.p.p. wynikającą stąd, że stanowi on element szczególnego trybu wprowadzonego przez ustawodawcę do potwierdzania enumeratywnie wymienionych czynności dokonywanych przez przedsiębiorstwa państwowe, a jego wniesienie ma wpływ na przebieg tej szczególnej procedury. Wyrażenie sprzeciwu przez organ założycielski nie przesądza jeszcze o nieważności czynności prawnej, lecz daje przedsiębiorstwu możliwość jego zaskarżenia w trybie art. 63 u.p.p., tj. do organu, który decyzję wydał, w terminie siedmiu dni od daty jej przekazania, a w razie podtrzymania decyzji w ciągu siedmiu dni skierowania sprawy do sądu. Skoro ustawodawca przewidział szczególną procedurę do rozstrzygnięcia sporu między przedsiębiorstwem państwowym a organem założycielskim w przedmiocie zatwierdzenia określonych czynności prawnych, to dopiero jej wyczerpanie pozwala na ustalenie, czy dokonana czynność jest ważna, a jednocześnie w zakresie, w jakim ważność umowy zależy od zgody organu założycielskiego, jest to tryb wyłączny.

Pozew wystosowany w imieniu organu założycielskiego przed wyczerpaniem tej procedury z racji swojej istoty nie może jej zastąpić, nie stanowi również konkurencyjnego trybu pozwalającego na zatwierdzenie lub odmowę zatwierdzenia czynności. Ustalenie, czy ta szczególna procedura została przeprowadzona, winno nastąpić z uwzględnieniem interesów zarówno organu założycielskiego, jak i przedsiębiorstwa państwowego. Wykluczona jest interpretacja, która pozbawiałaby przedsiębiorstwo skorzystania z uprawnień przewidzianych w art. 46a ust. 2 w zw. z art. 63 u.p.p. Należy zająć zatem stanowisko, że pozew o ustalenie nieważności czynności prawnej może stanowić jednocześnie sprzeciw w rozumieniu art. 46a ust. 1 i 1a u.p.p., lecz tylko wówczas, gdy zawiera w sobie elementy pozwalające na potraktowanie go jako brak zgody w rozumieniu art. 46a ust. 1 u.p.p. Dla takiego ustalenia niezbędne jest jednak, aby z treści pozwu wynikało, iż intencją powoda - poza wniesieniem pozwu - było jednocześnie podjęcie czynności przewidzianej w procedurze z art. 46a ust. 1 w zw. z art. 63 u.p.p. Pozew winien być więc tak zredagowany, aby po zapoznaniu się z jego treścią, pozwane przedsiębiorstwo państwowe mogło na podstawie starannych zabiegów interpretacyjnych wymaganych w danych okolicznościach, potraktować go jako odmowę wyrażenia zgody przez organ założycielski otwierającą możliwość złożenia sprzeciwu w trybie art. 63 u.p.p. Nie wystarczy zatem, aby pozew zawierał ogólnikowe argumenty podważające ważność czynności.

Lektura pozwu - w realiach niniejszej sprawy - nie pozwala na ustalenie, że zawiera on w sobie decyzję, od której (...) przysługuje sprzeciw w trybie art. 63 u.p.p. Podstawą żądania był zarzut, iż umowa jest nieważna z powodu niedopełnienia obowiązku notyfikacji przed jej dokonaniem. W toku postępowania przed Sądem I instancji podstawową kwestią sporną było to, czy doszło do skutecznego zawiadomienia organu założycielskiego o zaskarżonej czynności. Powód podnosił, że skutecznie wykonanie tego obowiązku może mieć miejsce jedynie przed dokonaniem zamierzonej czynności (pismo z dnia 12 grudnia 2005 r. k. 100), co według niego przesądzało o nieważności umowy. W pozwie nie odnosił się merytorycznie do czynności i nie wyrażał swojego stanowiska w tym zakresie. Kierując się zatem obiektywnymi miernikami staranności, nie można uznać, iż (...) mogło i powinno potraktować pozew jako oświadczenia o braku zgody, od którego przysługuje mu sprzeciw w trybie art. 63 u.p.p.

Powyzszą konkluzję wzmocnia wydana i wiążąca w sprawie wykładnia co do elementów zawiadomienia organu założycielskiego. Uznanie, iż jest to czynność oficjalna, której dopełnienie wymaga zachowania określonego stopnia formalizmu, nie pozwala na rażąco odmienne przyjęcie kryteriów dla oceny, czy dane zachowanie organu założycielskiego stanowi odmowę zgody przewidziana w art. 46a ust. 1 u.p.p. Jak w pierwszym przypadku, zawiadomienie ma na celu umożliwić organowi założycielski weryfikację umowy, tak jego odmowa winna zostać złożona w sposób dający realną możliwość skorzystania przez przedsiębiorstwo z trybu jej zaskarżenia. Zdaniem Sądu Apelacyjnego pozwane przedsiębiorstwo nie miało podstaw, aby pozew w sprawie potraktować jako oświadczenie złożone w trybie art. 46a ust. 1 u.p.p. Tezę tę potwierdza fakt, że sam powód początkowo nie traktował swojego pozwu

jako odmowy zgody, a w jego treści nie powoływał się na odmowę udzielenia zgody. Dopiero w piśmie z dnia 29 września 2009 r.

podniósł, że pozew był wyrazem braku zgody na dokonaną transakcję, podczas gdy pozew został sporządzony w dniu 28 lipca 2005 r. Nie można uznać jego stanowiska za rozstrzygające, gdyż zostało wyrażone w reakcji na przebieg postępowań apelacyjnych i kasacyjnych z uwzględnieniem wydanych w ich toku wiążących poglądów prawnych, w przeważającej części sprzecznych z jego dotychczasową argumentacją. W konsekwencji wykluczone jest także przyjęcie, że od daty zapoznania się pozwanego przedsiębiorstwa z tym pismem winno ono traktować pozew jako odmowę zgody w rozumieniu art. 46a ust. 1 u.p.p. Ponadto skutki pozwu w sferze materialnoprawnej należy rozpatrywać wyłącznie według stanu na dzień jego doręczenia stronie przeciwnej.

Reasumując, Sąd Apelacyjny ustalił, że zaskarżona czynność znajduje się w stanie bezskuteczności zawieszonej, co czyni zgłoszone powództwo przedwczesnym.

Wobec powyższego, na podstawie art. 385 k.p.c., apelacja została oddalona,

W przedmiocie kosztów procesu Sąd Apelacyjny rozstrzygnął w oparciu o art. 98 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 109 § 2 k.p.c. w zw. z § 2 ust. 1, § 6 pkt 7 i § 12 ust. 1 pkt 2, ust. 2 pkt 1 i

3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...) (Dz. U. z 2002 r. nr 163 poz. 1349 ze zm.). Na koszty poniesione przez (...) składa się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości (...) zł w postępowaniu apelacyjnym oraz (...) zł w postępowaniu kasacyjnym, na koszty poniesione przez pozwaną Grupę Lotos opłata od skargi kasacyjnej w kwocie (...) zł, wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości (...) zł w postępowaniu apelacyjnym oraz (...) zł w postępowaniu kasacyjnym.